Сва догађања, браћо и сестре, од настанка света и века, врхуне и добијају свој вечни смисао и пуноћу у овом догађају над догађајима, празнику над празницима - у Васкрсењу Христа Бога нашега.

Својим васкрсењем Он заиста показује и посведочује да је стварно - Први и Последњи, Почетак и Крај - Пуноћа и Свршетак свега постојећег. Зато, није нимало случајно Апостол народâ Павле рекао: „Ако Христос није васкрсао, онда је празна проповед наша, па празна и вера наша“ (1Кор. 15, 14), додавши: „Ако се само у овоме животу надамо у Христа, јаднији смо од свих људи“ (1Кор. 15, 19).

Христово васкрсење представља квасац вечног живота, дарован људској природи. Тако исповедајући Његово васкрсење, ми истовремено сведочимо „васкрсење мртвих и живот будућег века“ (Символ вере). Управо у томе се састоји достојанство Хришћана: Хришћанин је сведок победе вечног живота над смрћу, бесмртности над смртношћу, нетрулежности над трулежношћу, вечног постојања над ништавилом; победа вечне истине над лажју, добра над злом, вечног смисла свега постојећег над бесмислом.

Једнога од истинитих сведока да „над свом овом грдном мјешавином, опет умна сила торжествује“ управо ове године прослављамо двестагодишњицу рођења - Цетињског пустињака и Ловћенског пророка светог Митрополита Петра II Петровића Његоша.

Не просто веру него свој дубоки доживљај бесмртности људског бића Његош је исказао својим знаменитим речима: „Ако исток сунце св’јетло рађа/ ако биће ври у луче сјајне/ ако

земља привиђење није/ душа људска јесте бесамртна/ ми смо искра у смртну прашину/ ми смо луча тамом обузета.“ Са тог разлога, он Питагору и Епикура и све њихове „последователе“, тј. све оне који не верују у бесмртност, назива „злим тирјанима душе бесамртне“, јер су они „људско име унизили/ и званије пред Богом човјека/ једначећ га с бесловесношћу/ небу грабећ искру божествену/ с којега је скочила огњишта/ у скотско је селећи мртвило“ (Луча Микрокозма).

Повукавши се у келију Цетињског манастира у току четрдесетодневног Васкршњег поста, Његош је очевидно доживио молитвено виђење најдубље истине и тајне живота, записавши то виђење у „Лучи Микрокозми“. То његово виђење је сво у знаку светлости Христовог васкрсења и бесмртности постојања „свих свјетова“ и човека.

У ономе што је суштинско његово виђење, и из њега рођено знање, истоветно је са виђењем тајновидца Јована Богослова и боговидца Апостола Павла. Јован Богослов, сведочи „оно што је видео, чуо и опипао, о Слову (Логосу) живота (ср. 1Јн. 1, 1), - да „Све кроз њега постаде, и без њега ништа не постаде што је постало“, као и то „да Слово постаде тело и настани се међу нама, и видесмо славу његову“ (Јн. 1. 3. 14).

Истоветно је са тим и сведочење Његошево, сажето у његовом Завјештању: „Твоје је Слово све из ништа створило, твоме је Закону све покорно“. То „Свемогуће Слово Створитеља“, пуни простор световима својом стваралачком силом („простор пуни мировима“), „а мирове (=светове) сретним ангелима“. Оно је и „ланац миродржни“, унутарња светлосна Сила, „свети магнетизам“, која „свесветије“, све видљиве и невидљиве светове, чува, прожима и одржава у неразоривом јединству. То „свето Слово премилосна Оца“, својом свемогућом вољом, спасава, „с границе вјечне погибије“, Адама и људски род.

Њиме, Словом свемогућим, Творац земљу ствара и испуњен бескрајним човекољубљем своје „Слово возљубљено“(=вољено), облачи у човечије тело („у плот људску“) и шаље Га „да избави људе“ и да „законом свете своје правде/ помрачене осв’јетли умове“.

Па на крају своје „Луче“ песник кличе: „Гле дивнога сада видјенија(=виђења)/ сунце правде и земљу огрија…/ Син достојни Оца превјечнога/ обука се у човјечество/ Наоружан оружјем правде/ и стр’јелама светог просвјештења“. Зато он пјева „свештеној гори“ у Јерусалиму и пећинама „ђе се сунце христјанству родило/ ђе је небо јасли освештало/ ђе су цари небесном младенцу/ похитали с даром поклонит се“ (Горски

вијенац). А његов слепи али духовно видовити игуман Стефан певајући Рождеству Христовом, додаје: „Нема дана без очнога вида/ нити праве славе без Божића“.

С друге стране, овај тајновидац Ловћенски, темељећи све и сва на Предвечном Слову Бога вишњега, истовремено попут Апостола Павла, све обасјава светлошћу Христове смрти и васкрсења. Као што Апостол знаде да „оно што се сеје неће оживети ако не умре“ и да тако бива и васкрсење мртвих: „сеје се у распадљивости, устаје у нераспадљивости“ (1Кор. 15, 35. 42), тако и Његош, не само у пшеничном зрну, него и у „мрачним просторима“, „испод хаосних густих тмуша“, „у ужасном мрачном гробу“ тј. у дубинама свеукупног бића „види оком магическим/ ђе с’ ускрса сјеме таји“.

По његовом прозрењу Божја „зубља свјетла“, „свјетило“ - „хаос мјери“, „с мраком збори“; она у исконом „студеном атому“, „што предвјечним санком спава“ види „симбол божествени и некога бића клицу“. „Ускрса сјеме“ и „бића живоносна клица“, уписана Божјом руком у прадубинама „свесветија“ - свих знаних и незнаних светова, задобијају свој смисао, своју пуноћу и савршенство у светлости Христовог васкрсења.

Његош јасно сагледава „страву“ и „ужас“ лица смрти, смрти која је „туге мати“, која не признаје ни „чин ни лице“ али истовремено он зна да „васкрсења не бива без смрти“. Пред „мрачним двором“ смрти, невине „жртве се пуше“. „Гроб је њена колијевка“. Но, с друге стране, он назире спасоносну страну смрти. За разлику од њеног наличја, смрт истовремено „хладним ситом исијаје (=исијава)/ вјечну искру из прашине, да на небу брже сјаје“.

Наместо да уништава, претвара у ништавило, смрт, гробом као колевком „ка вјечности њиха душе“. „На огњишту вјечитоме“, престолу Свевишњега, вије се, пламти плам: кроз гробницу душа човекова се спаја, тајанствено слива са тим пламом. Ако људска мисао, душа као искра, није „бесмртности свједок“, онда нам је она „бич и тирјанин љути“.

Будућност, бесмртност и вечност човекова је „велика таина, која се садржи у оним њедрима/ из којих је наше проистекло биће“. Вечне зраке, луче и искре, људске душе, које су заробљене „мрчавама од облака“ све су призване да се врате „свештеноме диску“, „Престолу Вишњега“, „свештеној Литургији у Сабору свесветија“.

Тој Свештеној Литургији у „Сабору свесветија“ човек се враћа силом Христове смрти и васкрсења. „Ускрса сјеме“ и „клица“, уписани у дубинама бића, у самом „природе таинству“, задобија у Христовој богочовечанској тајни, у којој се, Божанским и људским делањем, сједињује „небо с земљом, земља с небом“, урађа плодом, задобија своје савршенство и пуноћу, и то не само човек и његова природа, него и свеукупна природа „свесветија“, свих бића и ствари.

У овом контексту се једино могу разумети Његошеве истине: „Страдање је Крста добродјетељ“, „васкрсења не бива без смрти“, „крст (Христов)носити нама је суђено“. И ону о „Гетсиманској башти, оцрњеној страшћу и издајом…“ Као и оно што је записао у свом Тестаменту, у чему је садржано сво његово песничко биће и дјло: „Слава тебје показавшему нам свјет! Хвала ти Господе, јер си ме на бријегу једнога Твога св’јета удостојио извести и зраках Твојега дивнога сунца благоволио напојити… Колико ме од мога ђетињства Твоје непостижимо величество топило у химне божанствене радости, удивљенија и велељепоте Твоје, толико сам биједну судбину људску са ужасом расматрао и оплакивао… Човјек је смртан и мора умријети. Ја са надеждом ступам к Твојему Светилишту Божественом…“ А та његова „надежда“ која „вољом Творца блиста“ непоколебиво је заснована на светлости Христовог васкрсења, на опиту гроба и смрти, као „дверима вјечног живота“.

Све то опет врхуни у његовој химни „Преблагом, тихом учитељу“ где сверадосно поје: „О преблаги, тихи учитељу!/ Слатка ли је света бистра вода/ с источника Твога бесмртнога!/ Од Твога су св’јетлога погледа/ уплашене мраке исчезнуле/ од Твога су хода свештенога/ богохулни срушени олтари;/ Васкрсењем смрт си поразио/ небо Твојом хвалом одјекује/ Земља слави свога Спаситеља“.

Свети Петар II Ловћенски пророк и боговидац, који је био на земљи „сирак тужни без иђе икога“, који је мислио за своју судбу да је „нема подобне на земљи“, на кога је за живота „ад са проклетством рикао“, доживео је шестоструку смрт и после смрти: шест пута су му кости на Ловћену преметане, а његов „олтар прави на камен крвави“ у коме је похрањен, црквица његовог стрица Св. Петра Цетињског, срушена.

Тако „хула на свештени ћивот“ његових моштију и његовог гроба и дан данас траје. Заиста, не само земна судба, него и његова смрт „нема подобне на земљи“… Сав живот, од кад му је клица „зрном заметнула“ - до смрти, у смрти, а ево и после смрти - сва му је у знаку Христовог крста и васкрсења.

Његово животно апостолско сведочење Христа распетога и васкрслога, биће несумњиво посведочено и васкрсењем његовог свештеног ћивота на Ловћену, обновом цркве Св. Петра Цетињског и покојем његових моштију у њему, сагласно његовој последњој вољи.

Тако ће овај уистину Ловћенски великомученик, поново и својим гробом, као и својим свеукупним делом и животом, заједно са свештеним Сабором свесветија, свима нама и свима створењима, појати бесмртну песму вечног живота:

Христос васкрсе!

Ваистину васкрсе!

С његошевском радошћу васкрсења,

Ваш молитвеник пред васкрслим Христом,

Архиепископ цетињски

Митрополит црногорско-приморски

+Амфилохије

(Факти)